

Dialektika

A Marx Károly Társaság időszaki lapja

Alapította: Ferencz Lajos

XV. évfolyam 2. (129.) szám

2011. március-május

ADY ENDRE:

MELY ÁPOL S ELTAKAR

Az imádott hon, melyet ez idő szerint Széll Kálmán boldogít s melyről Széll Kálmán nagynevű apósa azt dalolta, hogy ápol s eltakar - íme nem hagy el benneteket, szeretett atyámfiak. Őt kemény törvénnyel siet a ti ápolásotokra. Őt kemény törvénnyel takar el benneteket hogy a nagyvilágon e kívül ne legyen számotokra hely. Aldjátok ezért Széll Kálmánt, az imádott hon ez idő szerint való boldogítóját, szeretett atyámfiak.

Azt hitte eddig a letörött magyar, a koldus proletár, hogy az imádott hon nem okvetlenül követelheti tőle az éhenhalást. Mennyi cinizmus, mennyi hazaárulás volt ebben a hitben! A hon nem engedi el gyermekeinek kiaszott bőrét. A föld, melyen annyiszor apáink vére folyt, nem mondhat le arról, hogy humuszát pellagrás holttestek trágyázzák. Ha meg nem is élhetsz, de meghalnod kínban, nyomorúságban, itt kell, óh magyar. Az imádott hon nem bocsát el s áldd és dicsérd Széll Kálmán urat, ki törvényekkel siet, hogy megmentsen a hazaárulástól... A kivándorlás hazaárulás. Élni s megélni nem muszáj. Igaz, hogy nem is nagyon lehet. De innen ugyan ki nem teszi a lábát senki. Ha gróf Károlyi Sándor jól érzi magát itt, érezze jól mindenki. Kap papot eleget, aki vigasztalja a másvilággal s elparentálja, ha fölfordul. Mit akarsz még, óh magyar?...

Beszélgünk szárazabban. Az imádott hon egy idő óta különös reformokat hoz. Mivel rájött arra, hogy a szabadság kenyér nélkül úgy sem ér egy fabatkát s mivel kenyeret nem tud adni - lassan-lassan fölfogyasztja azt a kevés szabadságot is, ami jobb időkről, véletlenül maradt ránk. Minden új reform szabadságot konfiskál. A gyülekezésnek, írásnak s beszédnek jogait már sikerült nagy részben elszedni. Most már rákerült a sor a szabad mozgás jogára. A nyomo-

rult százazreknek ma már csak egy joguk van: fölfordulni. Előbb-utóbb ezt is csak az e célra szolgáló, kijelölt szemétdombokon lehet megcselekedni.

Elfog bennünket a keserűség és a düh, mikor látjuk, mennyire nem akarják és nem tudják megmenteni ezt az országot a teljes elzülléstől s mint játsszák ki a milliákat néhány száz ember kedvéért.

Hogy ebben az országban élni is lehessen, arra nincsen gond. Mentik a rutént, hogy üthessék a zsidót. - A székelynek már csak kongresszus jut. A többi sok-sok ezer proletárnak még csak kongresszus sem. Ellenben gondoskodás történik, nehogy megmételjeze lelkeiket a hazátlan, istentelen szocializmus. Az imádott hon szereti, ha szeretik s ez minden. Vannak aztán templomok és papok. Ezután lesznek csendőrök, akik nem engedik ki a magyart, s nem engedik be a zsidót. Az iskolákkal még óvatosabban fognak bánni, nehogy nagyon nekivilágosodjék a paraszti koponya. Nem fog ráéhezni senki a Pallavicini, Károlyi

stb. fideikommisszumokra, sem a nagyváradi káptalan dominiumára. Az imádott hon vigyáz az ő gyermekeire. Szabad lesz imádkozni s reménykedni. Ez utóbbit azonban csak a szívek mélyén. Elég talán ennyi.

Az imádott hon ez idő szerint való boldogítóját talán nagyon hamar fölváltja más, de arra nincs remény, hogy az új hatalommal új ország jöjjön. Mi történelmi nép vagyunk. Nagy tradícióink vannak. E nagy tradíciók kívánják, hogy az ország néhány úr legyen. Ellenben mindannyian egyformán szeressük e földet, melyen annyiszor apáink vére folyt s a hazát, mely ápol s eltakar. Kár, hogy szerencsésebb országokban nem olyan jókedvűek az emberek, mint nálunk s nem kultiválják a rituális vicceket. Okvetlen megszületne az anglius, német, francia vagy belga átkozódó rabbi ajkán:

- Ápoljon és takarjon el téged a lovgias és ezerosztendős Magyarország!...

Nagyváradi Napló 1902. november 7.

Mi jár a svéd képviselőnek?

Szolgálati kölcsönlakás és vonatbérlet

Ha Lázár János Svédországban lenne frakcióvezető, hétközben igénybe vehetné a parlament egyik szolgálati garzonlakását, a hazaútra pedig éves vasúti- vagy buszbérletét. Ugyanis ez járna neki. Munkája során adódó más költségeit természetesen megtérítené a Ház gazdasági hivatala – szigorú keretek között. Am gondja se lenne a vidéki otthonáig tartó távolság napi legyőzésével, mivel nem tölthetné be egyidőben a polgármesteri posztot is. Igaz, olyan poszt itt nincs is!

Az önkormányzati képviselők zöme díjmentesen vagy csekély tiszteletdíjjal,

szabadidejében végzi munkáját. Hivatás-szerűen, fizetésért csak az egyes szakterületekért felelős politikusok dolgoznak.

A parlamenti képviselőnek számítania kell arra, hogy pénzügyeit nagytartó alatt tartják a gazdasági iroda munkatársai, a sajtó és a polgárok.

Számot kell adnia minden jövedelméről, legyen az igazgatótanácsi tagság, családi vállalkozás, részvények, ingatlanok, nagy értékű ingóságok, szellemi tevékenység, testületi tagság, és minden más, ami bevétellel jár. Ez a komplett képviselői gazdasági regiszter nyilvános és elérhető bárki számára. (A köznap polgár anyagi helyzete ugyanígy).

Korrupció? Ha előfordul, a fentiek miatt többnyire hamar kiderül, s bukás a vége. Svédországban az ajándék 400 korona értékig adómentes. Ez mindenkire egyformán vonatkozik. A mentelmi jog természetesen ismeretlen fogalom. Egy demokráciában nincsenek kivételek.

A parlamenti képviselők munkája és költségei nyilvánosak. A képviselő alapjuttatása bruttó 55 ezer korona. (A parlament elnökét és a miniszterelnököt egyaránt 135 ezer korona illeti meg.) Ezenkívül kapnak egy szolgálati irodát (a képviselők házában, a parlament szomszédságában), laptopot, printert, mobilt és egy vezetékes telefont otthonra. Ezek szolgálati célú használatának (előfizetési díj, kártyadíj, internet) költségeit megtérítik, de a kiadásokat részletes számlával kell igazolni.

Szolgálati autó tulajdonképpen csak a miniszterelnöknek jár, de a miniszterek és frakcióvezetők időnként, indokolt esetben, szintén kapnak. Taxiköltséget csak indokolt esetben számolhatnak el, például, ha a célállomás tömeg-

közlekedési eszközzel nem érhető el. Ha saját autót használnak, benzinpénzt kapnak (mint bárki más): 265 korona/100 km, amiből 185 korona adómentes. Külföldre a képviselők többnyire bizottsági vagy frakciótársaikkal utaznak, kollektív elszámolással; ha indokolt esetben egyedül mennek, akkor összesen 50 ezer korona áll a teljes 4 évnyi mandátuma idején a rendelkezésére. Az ilyen repülőutakat a parlament elnökhelyettesével kell előzetesen jóváhagyatniuk.

A szolgálati úton eltöltött időnek, szállodai tartózkodásnak, a visszaút időpontjának arányban kell állnia az utazás céljával, minden többletköltség a képviselő pénztárcáját terheli. Az utazás módjáról maga az érintett dönt, de elvárják tőle, hogy olcsó és környezetkímélő megoldást válasszon, az időtényező figyelembe vételével. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy inkább utazzon vonattal egy nappal korábban (és aludjon hotelben), mint repülőgéppel aznap. A vidéki képviselők díjmentesen vehetik igénybe a parlament 250 gar-

zonlakásának egyikét. Ha van sajátjuk, havonta legfeljebb 7000 kr (egy kisebb belvárosi lakás átlagos bére) bérhozzájárulás illeti meg őket. Az utazásokkal kapcsolatos számlákat is rendkívül aprólékosan ellenőrzik; ha aránytalanság gyanúja merül fel, rákérdeznek, majd a számlával együtt archiválják az e-mailek szövegét is.

A képviselők napidíja annyi, amennyi bárki másnak is jár, ha lakóhelyüktől - amely a szolgálati lakásuk is - 50 km-nél távolabb utaznak, s ott is éjszákznak. **Szolgálati lakást** – Palme meggyilkolása óta – **egy parlamentközeli kis palotában kap a mindenkori miniszterelnök,** ám ezt nem mindegyikük vette igénybe. Van, aki kerékpárral jár dolgozni.

Utóirat:

Lázár Jánosnak vajon miért nem jutott eszébe, hogy saját pénzén inkább lakást béreljen a családjának a fővárosban, mintsem luxusautót vegyen igénybe havi egymillióért az adófizető pénzén?

Magának kedvez a Fidesz

A Népszava 2011. február 24.-i számában közölt összeállítás szavá teszi: miközben az adóváltoztatások miatt a munkavállalók nagy többsége kevesebből kénytelen megélni idén, mint tavaly, a kormány tömi saját klientúrájának zsebét. Az egykulcsos, 16 százalékos adó miatt az egyszerre több különböző hivatali tisztséget is betöltő kormánypárti politikusok akár több százezer forinttal is „jobban járnak” havonta.

Ráadásul az olcsóbb állam szlogenjét hangoztató kormányzat több embert foglalkoztat a Miniszterelnökségen és a tárcáknál idén, mint 2010-ben. A ciklus végéig az új adótörvények és az álláshalmozás miatt a fideszes képviselők összesen csaknem egymillió forinttal többet vihetnek haza.

Havonta akár több százezer forint többletjövedelem, különböző pótlékok, álláshalmozás, a családtagok „helyzetbe hozása” állami posztokkal – többek között ezek jellemzik az Orbán-kormányt, amely mindaddig olcsó államot ígért.

Az adórendszert átalakító Orbán-kabinet tagjai között sok a nagycsaládos, a keresetük is jóval az átlag felett van, így a kedvezményeket mintha nekik találták volna ki. Míg egy átlagos keresetű munkavállaló 4-7 ezer forinttal gya-

rapodhat eltartott gyermekeként, Orbán Viktor kormányfő havi 451 ezer forinttal jár jobban az új adószabályoknak köszönhetően. A miniszterelnök ebben a ciklusban „csak” a kormányfői munkáért kap fizetést, a korábbi 402 ezer forintos pártelnöki fizetését felfüggesztette. Miniszterelnöki fizetése havi bruttó 1,5 millió forint, ezen felül Orbán még havi bruttó 231 900 forint képviselői díjazásban is részesül.

A miniszterelnök elsőszámú helyettese, Semjén Zsolt, szintén az új adórendszernek köszönhetően havonta legalább 300 ezer forinttal többet visz haza, mint tavaly. A KDNP-elnök miniszteri fizetése 1,1 millió forint, képviselői tiszteletdíjként pedig 231 900 forintot vesz fel. Három gyermeke van, így ő is igénybe veheti a családi kedvezményeket. A politikus havi nettó bére tavaly valamivel több mint 695 ezer forint volt, idén viszont csaknem 935 ezer forintot kap kézhez. A másik helyettes, Navracsics Tibor szintén 1,1 milliót keres miniszterként és 231 900-at vesz fel képviselőként.

A „jobbkez”, azaz Matolcsy György havi 1 millió 62 ezer forint miniszteri illetményre tesz szert, amit vagyonyilatozata szerint havi bruttó 248 ezer

forintos képviselői díjazással egészíti ki. Képviselői tiszteletdíja a parlament honlapja szerint ugyanakkor csak 231 900 forint. A nemzetgazdasági miniszternek két gyermeke van, de már csak egyikükkel él közös háztartásban. Pintér Sándor havi jövedelme miniszterként bruttó 1,1 millió forint, de emellett nyugdíjat is kap, havi 136 630 forintot.

A miniszterek többnyire, a parlamenti képviselőkhöz hasonlóan, jól jártak az egykulcsos, 16 százalékos adó bevezetésével. Fellegi Tamás fejlesztési miniszter például több mint 150 ezer forinttal nagyobb javadalmazásban részesül, mint 2010-ben. Az államtitkárok sem panaszkodhatnak. Hoffmann Rózsa, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium oktatási államtitkára havi 997 ezer forintot keres, emellett parlamenti képviselő is, így plusz 232 ezer forintot vihet haza. Az egykulcsos adórendszerben ő 130 ezer forinttal több fizetésből gazdálkodhat. Ez önmagában több, mint egy kezdő pedagógus bére. A szintén képviselő Czomba Sándor fizetése havonta szintén mintegy 140 ezer forinttal nő. A foglalkoztatáspolitikáért felelős államtitkár milliós béréből akár három közmunkás havi foglalkoztatását, megélhetését lehetne megoldani.

A magas jövedelmet segíti az álláshalmozás is: a parlamentben ülő 262 fideszes és KDNP-s politikus többsége, 151 képviselő lát el más tisztséget, 99 politikusuknak pedig polgármesteri, alpolgármesteri vagy megyei közgyűlési megbízatása is van. Nagyobb részük három országgyűlési bizottsági munkában is érdekelt. Az új adórendszer hatására egy kormánypárti politikus átlagosan havi 101 ezer forinttal többet vihet haza jövőre, ami éves szinten már 320 milliós többletet jelent - így jött ki a ciklus végéig számolt egymilliárd forint.

Egyik zsebből a másikba

Az is nyilvánvaló, hogy az új kulcs és az adójóváírás csökkentése a kiskeresetűek számára jelent plusz terhet. Mindezek miatt több százezer alacsony keresetű dolgozó rosszul jár, és csak mintegy 150 ezer magas jövedelmű munkavállaló helyzete javul - nyilatkozta korábban a *Népszavának* Katona Tamás. A volt pénzügyminisztériumi államtitkár szerint a kabinet a kiskeresetűek zsebből kivett mintegy 350 milliárd forintot, és azt a vagyonosak zsebébe tette át. Az emberek többsége most, első idejére kézhezvételekor szembesült azzal, hogy rosszul járt az adóreformmal. Egy tanár például, aki egy budapesti általános iskolában tanít, korábbi havi nettó 120 ezer forintos bére helyett januárban már csak 118 ezer forintot kapott, annak ellenére, hogy a kormányzat mintegy kilencezer forint kompenzációt épített a bérébe. Hasonlóan rosszul járt egy Békés megyei gyógyászati segédeszközgyártó cég fizikai munkát végző alkalmazottja. Ő az eddigi nettó 81 ezer 700 forintja helyett 78 ezer 800 forintot vitt februárban haza. Ez annak is „köszönhető”, hogy a kormányzat a korábbi havi 15 ezer 100 forintról 12 ezer 100 forintra csökkentette az adójóváírást, amit idén a tavalyinál sokkal kevesebb dolgozó vehet igénybe, mert a kabinet januártól mintegy húsz százalékkal lejjebb vitte azt az éves jövedelmi plafont is, ami alatt jár ez a kedvezmény.

Bár tény, hogy a családi adórendszer erőteljesen kedvezményezi azokat a munkavállalókat, akik gyermeket nevelnek, de ez keveseken segít. „Nettó 20 ezerrel lett kevesebb a bérem, ha kifizettek mindent, éhen fogok halni” - ilyen és ehhez hasonló bejegyzések olvasha-

tók a kozszolga.hu internetes portálon. A munkaügyi kirendeltségeken dolgozók egy részétől februárban, január elsejéig visszamenőleg vonták el az úgynevezett illetménypótlékot. A közszolgálati dolgozók szakszervezete szerint azzal, hogy nincs munkateljesítményhez kötött illetménypótlék, és csökkentették az illetménykiegészítést, a maximum bruttó 160 ezer forintot kereső dolgozóknak egyik napról a másikra akár 50 százalékkal is csökkenhet a fizetése.

Szijjártó és Budai is a plafon felett

Amint azt az Orbán-kormány több más esetben - akár alkotmánymódosítással - is „bizonyította”, kivételek, speciális esetek mindig vannak. A miniszterelnöki szóvivő például az állami szférában bevezetett kétmillió forintos bérplafont meghaladó jövedelmet kap. Szijjártó Péter erről nemrég azt mondta: a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően kapta fizetését, így nem lát okot arra, hogy - mint azt az MSZP kérte tőle - visszafizesse a különbözetet. A szóvivő összes jövedelme 2,226 millió forint.

Szintén havi kétmillió forintnál magasabb jövedelme van Budai Gyula elszámoltatási kormánybiztosnak is. Az egykori katonai ügyész havi jövedelme összesen 2 millió 215 ezer forint. Budai szintén „kedvezményezettje” az új adórendszernek: havonta több mint 160 ezer forinttal többet vihet haza, mint tavaly.

A kétmillió plafont ugyan Lázár János nem éri el, de „egyéb juttatásai” közül az S8-as Audija - melynek havi 600 ezer forintos bérleti díját megosztva fizette a Fidesz-frakció és Hódmezővásárhely - heves vitákat váltott ki, végül le is mondott róla. A politikus a Fidesz frakcióvezetőjeként havi bruttó 510 180 forintra jogosult, választókerületi pótléka 556 560 forint, míg Hódmezővásárhely polgármestereként további 545 ezer forintot keres. Vagyis összesen alig több, mint 1,6 milliót. Vagyonbevallása szerint a parlamenti frakcióvezetők közül ő a legvagyonosabb. Várhatóan idén még többet tud majd félretenni, hiszen az említett új adószabályok miatt havi több mint 325 ezer forinttal jár jobban az idén, ami évi 3,9 millió forint többletet jelent.

Állami megbízatás a rokonoknak

Szinte nem telt el úgy hét az utóbbi

hónapokban, hogy ne kavart volna botrányt valamelyik kormánypárti politikus családtagjának állami megbízatása. Néhány napja az derült ki, hogy a Köztársasági Elnöki Hivatal (KEH) kommunikációs hivatalvezetőjének, Kiss Norbertnek a testvére a KEH-ben nemzetpolitikai főtanácsadóként tavaly ősz óta dolgozó Kiss Antal. Nem ő az első rokon, aki a közszférában helyezkedett el a közelmúltban. Az államfő unokaöccse, Schmitt Pál Péter a Miniszterelnökségen kapott munkát, a KEH-ben dolgozik Balsai István fideszes képviselő azonos nevű fia, Pálffy István KDNP-s képviselő felesége, Tóth Judit pedig a szaktárca háttérintézményénél, a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézetnél. Korábban Kontrát Károly belügyi államtitkár lányáról derült ki, hogy szintén a KEH-ben dolgozik, míg Petykó Zoltánnak, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség elnökének lánya a vidékfejlesztési tárcánál. Orbán Viktor unokatestvére, Vitézy Zsófia pedig előbb a nemzeti erőforrás tárca sajtófőnöke, majd a Budapest Fesztiválközpont Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója lett. Az ő féltestvére, Vitézy Dávid a Budapesti Közlekedési Központ vezérigazgatója.

Ez lenne az olcsóbb állam?

Bár Orbán Viktor és a Fidesz az olcsóbb állam ígéretével kampányolt és ennek jelszavával hozták létre a korábbi tucatnál több szaktárca helyett kevesebb, mindössze nyolc csúcsmisztériumot, mára kiderült: a kevesebb néha több, így nem is feltétlenül olcsóbb. A Magyar Közlöny legfrissebb számából derült ki, hogy többen dolgoznak a Miniszterelnökségen és egyes minisztériumokban, mint tavaly. A foglalkoztatottak létszámáról szóló kormányhatározatot módosító rendelkezés szerint a Miniszterelnökségen 128-an dolgozhatnak, ami 34-gyel több a tavaly augusztusban meghatározott létszámnál. Nőtt a keretlétszám a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumban, a külügyi tárcánál, valamint a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumban is. Így a Miniszterelnökség és a minisztériumok összlétszámának felső határa a tavaly augusztusi 5764-ről 6054-re emelkedett. Szijjártó Péter mindezt azzal indokolta, hogy „a Miniszterelnökség létszámának újbóli meghatározását a feladatok bővülése indokolta.”

Vigyázz, Magyarország!

A holokauszt évfordulója alkalmából Bartus László cikket írt az *Amerikai Népszava* 2010. április 26-i számába, „Nézz a tükörbe!” címmel. A cikk célja az volt – írja a szerző –, hogy felhívja a társadalom figyelmét: „*a Jobbik egyes képviselői által hangoztatott nézetek egykor 6 millió ember, köztük 600 ezer magyar zsidó meggyilkolásához vezettek*”, „*gyermekek, öregek, nők százezreit pusztították el*”. Minden tisztességes embernek, minden újságírónak alapvető kötelessége, hogy „*a dolgokat nevén nevezze*”, megvédje „*a faji, származási, vallási alapon megbélyegzett és üldözött csoportok becsületét. Amikor ezt teszi, akkor olyan nagyságok nyomdoka-in jár, mint Thomas Mann, Bartók Béla vagy Radnóti Miklós. Büszke vagyok erre a cikkemre, annak minden szavára*” – szögezi le a szerző.

Ismertetjük cikkének néhány gondolatát.

„Hazáját szerető magyar embernek nem lehet más fontosabb, mint felemelni a szavát az országot elárasztó antiszemitizmus és nácizmus, embertelenség és gyűlölködés ellen. //...//

Ma tisztességes magyar ember nem tehet mást, mint felmutat 600 ezer magyar embert, köztük gyerekeket és öregeket, olyanokat, mint a Te gyereked, unokád vagy az apád, akiket állatok módjára vagonokba tereltek, majd gázkamrákban iparszerű keretek között elpusztítottak. Ma rendes és tisztességes, igaz magyar ember nem tehet mást, mint rámutat arra, hogy akik most ugyanazt mondják a zsidókra és a cigányokra, mint amiket a Horthy-korszakban mondtak rájuk, azoknak ugyanaz a gyilkos és embertelen gyűlölet van a szívében, mint ami annak a 600 ezernek a meggyilkolásához vezetett. Ha valaki egy kicsit is szereti a hazáját, az most arra figyelmeztet, hogy ami most zajlik, annak ez a vége.

Ne szépítsük: majdnem húsz százalék magyar szavazott egy igazi, velejéig romlott náci pártra. Senki nem mondhatja, hogy nem tudhatta, mert ezeknek minden szövege, megnyilvánulása egyértelműen bizonyítja, hogy ugyanolyan nácik, fasiszták és nyilasok, mint az elődeik voltak. Ezért akik a Jobbikra szavaztak, azok is nácik. Ne tessék hablatyolni a politikai elitből való kiábrándulásról, mert abból nem követ-

kezik, hogy náci pártra kell szavazni. Aki náci pártra szavaz, az náci. Ez ilyen egyszerű. És nehogy azt gondolja bárki, hogy attól, hogy a Jobbik bejutott a parlamentbe, mostantól majd tisztelettel beszélünk róla, meg a szavazóikról, és kerüljük kimondani, hogy ez egy fasiszta, náci párt. Nem fogjuk. Aki a Jobbikkal szimpatizál, aki rájuk szavazott, az nézegesse a Holokausztról készült fotókat, a hullahegyeket, a legyilkolt gyerekeket. És nyugodtan képzelje oda magát a hullahegyek mellé a gyilkosok közé, mert közülük való.

Szeretném emlékeztetni felháborodott kedves magyar testvéreinket, hogy azok, akik azt a gyilkolást elindították, akik antiszemita szövegeket mondtak, akik a zsidókat beteretelték a gettókba, akik elszállították őket a gázkamrákba, azok is csak ugyanúgy jó magyar embereknek nevezték magukat, mint a mostaniak. Azok éppen úgy kommunizáltak

és zsidóztak, //...// ugyanazt mondták, amit Te, hogy a zsidók az okai mindennek //...// És most //...// kezditek előlről. Te azt mondd, hogy nem? Ül be egy taxiba Budapesten, menj be egy boltba, ülj le egy kávézóba, két percen belül a zsidózást hallod. Ugyanazt a mocskos szöveget, amit Te is nyomatsz, miközben azt mondd, hogy nincs antiszemitizmus.”

A cikk szerzője ezután megírja, hogy véleménye szerint mi ebben Orbán Viktor felelőssége. Ezt a náci hordát – úgy mond – „ő szabadította Magyarországra, igenis a náciknak és a Jobbiknak köszönheti elsöprő győzelmét, mert azok fertőzték meg a magyar népet, és ő a szélsőjobboldali indulatok szárnyán repült a kétharmados hatalomba. Az a nemzeti egység, amiről ő beszél, a demokrácia vége. //...//

Vigyázz, Magyarország, mert ha rájuk hallgatsz, a veszedbe rohansz!”

Kiegészítésül két hír április 18-ról

1. Nem tágít Hajdúhadházáról a mintegy kétszáz fős feketeruhás járőröző - hiába a kormányfő, a belügyminiszter és a polgármester intése. A „közbiztonság javítására” hívatlanul érkezett és a Jobbik támogatását élvező alakulat farkasszemet néz a rendőrökkel. Pedig utóbbiaknak lenne jogalapjuk fellépni a jelenlétükkel és tevékenységükkel félelmet keltő „járőrök” ellen.

2. Lemondásra szólította fel Orbán Viktort és Pintér Sándort a Jobbik or-

szággyűlési képviselője, a Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület tagja, amiért a kormányfő és a belügyminiszter a hívatlanul járőrözőket távozásra kívánta bírni Hajdúhadházáról, ahol forrának az indulatok. A jobbikos Rubi Gergely – aki kétszázad magával „felügyeli” a város közbiztonságát – nemkívánatosnak nevezte Pintérét, és szerrinte a hatalom alkotmányos alapjogait korlátozza, amikor távozásukat akarja elérni.

Forrás: Népszava

Részlet Márjai Sándor naplójából

Az oroszok olyanok, amilyenek, semmit nem ígértek nekünk, semmit nem akartak tőlünk, mi üzentünk hadat nekik, s most a fegyver jogán érkeztek hozzánk, legyőzött országba, mely jogcím nélkül megtámadta hazájukat. Nem illehetjük őket szemrehányással. De a magyarok! Az egyetlen ország Európában, ahol a nemzet történelmének legválságosabb pillanatában akadt egy Szálasi-kormány, akadtak törvényhozók, akik iparkodtak megjátszani a legalitás komédiáját e horda számára! Csak hogy a zsákmányt kiegészítsék még, néhány héttel prolongálják létezésüket, hogy elveszejtsék Budapestet s mindent, ami az országból

megmaradt! Ezekkel csakugyan nincsen alku, ezek számára nem lehet kegyelem.

A zsidófaló, nácibarát középosztály most megkísérli, hogy mindazért, ami most történt, a nyilasokra hárítsa a felelősséget. A nyilasuralom azonban csak következménye mindannak, amit ez a társadalom az elmúlt 25 évben elkövetett, hogy műveltség, erkölcs és tehetség nélkül érvényesülhessen. A nyilas hordánál nem kevésbé bűnös az a magyar vezető réteg, amely az alkotmányosság palástja alatt Horthy 25 évében szemérmetlenül fűtött, buzdított mindenfajta reakciót. Ez a társadalom ilyen egyszerű-

en nem háríthatja el a felelősséget. Ilyen olcsón nem menekülnek.

Csak egyről nem beszélnek a nagyságosok és méltóságosok: arról, hogy mit szenvedtek az orosz városok és falvak lakosai, s arról, hogy nem is olyan régen magyar állampolgárok százezreit rúgták ki lakásukból, elvették minden holmijukat, nyomorúságos batyukkal gettókba, téglagyárakba, disznóhizlaldákba zárták őket, onnan nyolcvanasával leplombált vagonokba préselték – gyermeket, asszonyt, férfit vegyesen – ezt a nyomorult tömeget, s a vagonokban, égő hőségben, hat napig utaztak a lengyelországi deportációs telepek felé, megőrültek a szomjúságtól, anyák születtek a vagonokban, és a gyermek ott hevert halottan az ölükben, s a férfiak tébolyodottan ültek a halottak mellett, húsz százalék volt a vagonokban a mortalitás... S végül az auschwitz, olmützi megsemmisítő táborokban a gyermekeket, öregeket gázkamrákban megölték, a munkabírókat egy ideig még dolgoztatták, a lányokat, asszonyokat a kísérleti telepen beoltották betegségekkel...

Ahhoz, hogy Magyarország megint nemzet legyen, megbecsült család a világban, ki kell pusztítani egyfajta ember lelkéből a „jobbaldaliság” címkéjével ismert különös valamit, a tudatot, hogy ő, mint „keresztény magyar ember”, előjogokkal élhet a világban, egyszerűen azért, mert „keresztény magyar úriember”, joga van tehetség és tudás nélkül is jól élni, fennhordani az orrát, lenézni mindenkit, aki nem „keresztény magyar” vagy „úriember”, tartani a markát, s a keresztény magyar markába baksist kérni az államtól, társadalomtól: állást, kitüntetést, maradék zsidóbirtokot, potya nyaralást a Galyatetőn, kivételezést az élet minden vonatkozásában. Mert ez volt a jobbaldaliság minden értelme. S ez a fajta nem tanul. Aki elmúlt 30 éves, és ebben a szellemben, légkörben nevelkedett, reménytelen. Talán megalkuszik fogvicsorgatva, de szíve mélyén visszasírja a „jobbaldali, keresztény, nemzeti” világot, amelyben olyan szépen lehetett zsidóvagyonot rabolni, versenytársakat legyilkolni, aladárkodni a nagyvállalatokban képzettség és hozzáértés nélkül.

Ez a fajta soha nem változik meg, de amíg ezeknek szavuk van vagy befolyásuk, Magyarország nem lesz nemzet.

(1945)

Bob Herbert:

Szörnyű megosztottság

Ronald Reagan idején divat volt Amerika hajnaláról beszélni. A mai kor sokmillió egyén és család – talán a többség – számára inkább szürkültre hasonlít, gyorsan közeledő éjszakával.

Nézzünk ki az ablakon. Az amerikai gazdaságban egyre több a lemaradó, nő a megosztottság azok között, akiknek van valamijük, és akiknek nincs. Nemcsak munkanélküliek és alulfoglalkoztatottak az emberek milliói, de az úgynevezett béren kívüli juttatások és közszolgáltatások közül is egyre több kerül veszélybe a modern társadalomban: az olyan javak, amelyek az életet elérhetővé vagy éppen elviselhetővé teszik. Mint a költségvetési és államigazgatási központ (*Center on Budget and Policy Priorities*) mondja nekünk: „Legalább 44 állam csökkentette az állami alkalmazottaknak fizetett bértömeget, hol elbocsátásokkal, hol pedig megkövetelve tőlük, hogy menjenek fizetés nélküli szabadságra, vagy más hasonló akciókkal.” Iskolákat és könyvtárakat zárnak be, és más oktatási szolgáltatásokat nyirbálnak meg. Rendőröket rúgnak ki. Korlátozzák a szegény családok hozzáférését az egészségügyi szolgáltatásokhoz. A költségvetési központ szerint „legalább 29 állam csökkenti az orvosi, rehabilitációs, otthoni gondozási vagy egyéb szolgáltatásokat – amelyekre a kis jövedelmű, idős vagy rokkant embereknek van szükségük –, vagy jelentősen növelik az ilyen szolgáltatások árát.” A szövetségi adatok azt mutatják, hogy „2008 augusztusa óta az állami és helyi kormányzatok 407 ezer munkahelyet szüntettek meg.”

Számos ok miatt nincs elég adóbevétele alapvető közszolgáltatások finanszírozásához, amelyek elvárhatók lennének egy olyan fejlett országban, mint az USA. A gazdagok nem viselik az adóteher igazságos részét. A háborúk Afganisztánban és másutt továbbra is a bevételek örületlen mennyiségét emésztik fel. Kevés a tisztességesen fizetett állások száma ahhoz, hogy enyhítsék valamelyest a közszolgáltatások iránti keresletet, növelve ugyanakkor az egyszerű dolgozók által fizetett adók mennyiségét.

Az USA nem képes kitörni a válságból. A nemzet vezetőinek nem azon kellene törniük a fejüket, hogy miképpen tartsák távol a négyéveseket a bölcsödéktől, vagy tagadják meg az élet-

mentő kezeléseket a Medicaid betegeitől, vagy hazudják ki az időseket a társadalombiztosításukból; inkább azon kellene komolyan elgondolkozniuk, hogy mit lehetne tenni az amerikai munkaerő jövőjéért.

A dolgozók hatalmas tömege abban a súlyos veszélyben van, hogy végképp leszakad. A vállalatok kitalálták, hogyan virágozhatnak anélkül, hogy jól fizetett állásokba helyeznék vissza a munkanélkülieket, és tisztességes kedvezményeket nyújtanának nekik. A profitok és a részvénytulajdonosok jóval fontosabbak számukra. A cégek pénzhegyeken ülnek. Visszavenni az embereket a munkába? Felejtsek el. Érdekel valakit, hogy e profitok nagy része az agresszív bércsökkentések eredménye? *A vállalatok kevesebb, rosszabbul fizetett és keményebben dolgozó foglalkoztatottal működnek.* (A szerk. kiemelése. R. E.) Mint Harold Meyerson írta a *The American Prospect*-ben: „A nagy társaságoknak nincs többé szükségük ránk. Bevételeik fele külföldről jön. Termékeiket is egyre inkább külföldön állítják elő.”

Azt hiszem, az USA-ban a demokrácia az összeomlás határán van. Az egyszerű amerikaiak milliói a munkanélküliséggel és a hanyatló életszínvonallal küzdenek, az igazi hatalom pedig majdnem teljesen a pénzügyi és vállalati elit kezében van, a politikusok a gazdagok füttyszavára táncolnak. A mi demokráciánkban elképesztő és ocsmány adócsökkentésekhez és egyéb váratlan kedvezményekhez jutnak a leggazdagabbak. Ugyanakkor a totális depressziótól szenvedő szegényekről sosem hallani; politikai erejüket tekintve, mintha nem is léteznének. Beszámolnak arról, hogy az Obama-pártiak egymilliárd dollárt vagy még többet akarnak fordítani az elnök újraválasztási kampányára. A politikus, akit ennyi pénzhez juttatnak, nem sokat fog beszélni a szegények kívánságairól és szükségleteiről, inkább tétlenül várja a leggazdagabbak előtt.

Széles skálán lenne szükség új gondolatokra. Az USA nem boldogulhat ilyen sok, megfelelő foglalkoztatásra nem találó, ezért csökkenő életszínvonalú polgárral. A hosszú távú állástalanság a társadalmi destabilizáció receptje.

(Forrás: *New York Times*, 2011. 02. 08. és 02. 12. Ford. Szende György.)

Joya, Malalai:

Halálbrigádok Afganisztánban

A német médiában közzétett undorító és szívet tépő fotók végre a szélesebb közönség elé tárják a szörnyű igazságot az afganisztáni háborúról. Az egész propagandát, amely el akarja hitetni, hogy ez a háború a demokráciáért és az emberi jogokért folyik, szétporlasztják az afgán civilek halott és megsebesített testeivel pózoló amerikai katonák fényképei.

Jelentenem kell: az afgánok nem hiszik, mintha ez a történet néhány gazember katonáról szólna. Úgy véljük, ezeknek a „halálbrigádoknak” a brutális akciói feltárják az egész katonai megszállásra jellemző agressziót és rasszizmust. Ezek a fotók újak, de az ártatlanok gyilkolása nem az. Az effajta bűnök a tiltakozások sorát váltották ki Afganisztánban, és megsokszorozták az Amerika-ellenes érzelmek erejét az egyszerű afgánok között.

Nem lep meg, hogy a fő sodorbeli sajtó az USA-ban vonakodik közzétenni az afgánok gyilkolásából sportot űző katonák fényképeit. Petraeus tábornok, aki most az amerikaiak által vezetett megszállás feje, állítólag nagy fontosságot tulajdonít a közvéleményért folytatott „információs háborúnak” – és összehangolt erőfeszítéseket kezdeményezett, hogy az afganisztáni valóságot elrejtse az amerikai közvélemény elől.

A „halálbrigádokról” szóló képek sokkolni fogják a közvéleményt Afganisztánon kívül, de minket nem. A polgári lakosságot mint madarakat gyilkoló amerikai és NATO-erők számtalan esetét láttuk már. Nemrég például Kunar tartományban kilenc gyermeket öltek meg, akik éppen tüzelőt gyűjtöttek. Ez év februárjában 65 falusit, főleg nőket és gyermekeket mészároltak le. Ebben az esetben, mint sok másiban is, a NATO azt állította, hogy katonái csak felkelőket öltek meg, noha a helyi hatóságok is elismerték, hogy az áldozatok civilek voltak. A tények felderítésének megakadályozására még az al-Dzsazira katari tv-adó két újságíróját is letartóztatták, amikor fel akarták keresni a mészárlás helyszínét, hogy beszámoljanak az eseményekről.

Amerikai tisztviselők sorra nyilatkoztak, hogy a jövőben megvédik majd a civileket és gondosabbak lesznek, de tény, hogy csak a bűnök elleplezésében és a róluk szóló beszámolók megakadályo-

zásában lettek gondosabbak. Az USA és a NATO, az afganisztáni ENSZ-misszió irodájával együtt, időnként hírt adnak ugyan civilek haláláról, de alábecsülik a számokat. A valóság az, hogy az Obama elnök által küldött katonai „erősítések” csak az erőszakot erősítették, és a civil áldozatok számát növelték.

A megszállók minden egyes legyilkoltért 2000 dollárt kínálnak fel. Ol-

zanak a civilek lemészárlása ellen, és a háború végét követeljük. Ilyen tiltakozásokat tartottak mostanában Kabulban, Marzar-e-Sharifban, Dzsalamabadban és Farahban. Ezt az ellenállást ösztönzik más országok, így Egyiptom és Tunisz mozgalmi: „népi hatalmat” akarnak látni Afganisztánban is. Ehhez igénylik a NATO-országok népeinek támogatását és szolidaritását.

Az USA harca Afganisztánban a demokráciáért

<http://www.rollingstone.com/politics/photos/the-kill-team-photos-20110327/0232760>

csók az afgán életek az USA és a NATO számára.

Aki tudja mindezt, és látta a „halálbrigád”-fotókat, világosabban meg fogja érteni, miért fordulnak szembe az afgánok ezzel a megszállással. A Karzai-rendszert jobban gyűlölik, mint valaha: az csak megfélemlítéssel, korrupcióval és a megszálló hadseregek segítségével kormányoz. Az afgánok ennél sokkal jobbat érdemelnének.

Arról azonban nincs szó, mintha növekedne emiatt az afgánok részéről a reakciós Talibán úgynevezett ellenállásának támogatottsága. Ehelyett, nagyon nehéz körülmények között, egy másik ellenállás növekszik, amelyet diákok, nők és a társadalom szegény rétegei folytatnak. Az utcákra mennek, hogy tiltakoz-

Sok új hang szólal meg a költséges és képmutató afganisztáni háború ellen, még a NATO-hadseregek katonái is hallatják a hangjukat. Amikor legutóbb Nagy-Britanniába látogattam, alkalmam volt találkozni Joe Glentonnal, aki lelkiismereti okokból megtagadta a szolgálatot Afganisztánban, és hónapokat töltött börtönben emiatt. Ezt mondta: „A jelenlegi légkörben én úgy tekintem a börtönbüntetést, mint egy becsületrendet.”

A világ borzadályal tekint a „halálbrigád” fotóira, de Joe Glenton bátorsága és humanitása fényesen bizonyítja, hogy a háborúnak Afganisztánban nem kell örökké tartania.

Forrás: „The Guardian”, 2011. március 30. Ford. Szende György.

NAGYÍTÓ

Munkásmozgalmi utcanevek Óbudán

A Jobbik Bp. III. kerületi képviselője a kommunista és munkásmozgalomhoz köthető utcanevek megváltoztatását kezdeményezte. A képviselőtestület Bús Balázs polgármester javaslatára megkérdezte az érintett lakosokat. A kiküldött 7077 levélre 1400-an válaszoltak, közülük 218-an támogatták, 1182-en elutasították az utcanevek módosítását. A megmaradó utcanevek: Koltói Anna, Lukács György, Hollós Korvin Lajos, Pablo Neruda, Fényes Adolf, Váci Mihály, Arató Emil, Bálint György, Teszársz Károly, Madzsar József, Ságvári Endre. (*Óbuda Újság, 2011. 5. sz.*)

Újabb támadás felszabadulásunk emléke ellen

Egy katolikus alapítvány kezdeményezte Schmitt Pál köztársasági elnöknel, hogy „a megújulás és a múlt lezárása jegyében” távolítsák el a budapesti Gellért-hegyről a Szabadság-szobrot, és a helyére Nagyboldogasszony szobrát állítsák. Bakk István, a Bakk Endre Kanonok Alapítvány elnöke nemcsak az államfőt, hanem a magyar püspöki kart is megkereste a javaslattal. A köztársasági elnöknek küldött levelében az Amerikai Népszava szerint így írt: „az új alkotmány elkészítésével párhuzamosan, amely a Szent Koronát helyezi a középpontba, helyre kell állítani Mária országa tekintélyét is”, ezért kezdeményezi a szoborcserét. (*Amerikai Népszava, 2011. március 5.*)

Merre is van „Európa”?

Valakik időszerűnek látták föleleveníteni a hitleri rendszerért harcoló tisztek emlékét, és könyvet jelentettek meg róluk – írja Kovács László az Interneten terjesztett írásában. „VITÉZSÉGÉRT. A Magyar Tiszti Arany Vitézségi Éremmel kitüntetettek a második világháborúban” című könyv bemutatója 2011. február 18-án volt. A rendezvényen megjelent Schmittné Makray Katalin, a köztársasági elnök felesége, és beszédet mondott dr. Simicskó István, a Honvédelmi Minisztérium államtitkára. Köszöntőjében szólt arról a személyes élményéről, amit a könyv olvasásakor élt át. „Rohanó világunkban jó volt egy kicsit megállni, és átgondolni, hogy milyen életet éltek azok a hősök, akik a második világháború során életüket áldozták hazájukért” - mondta

a fasizmus oldalán harcoló tisztekről. (<http://www.honvedelem.hu/cikk/24422/konyvbemutato-a-stefanian, es Kovacs Laszlo barátunk irasa.>)

Sztálin halálának évfordulóján

Március 5-én Moszkvában, a Kreml falánál, az orosz kommunisták megkoszorúzták I. V. Sztálin sírját és mellszobrát. A KPRF nevében Gennagyij Zjuganov tett le szegfűcsokrot egy kisebb csoport élén. Később az Oroszországi Kommunista Munkáspárt (RKRP) többszáz fős csoportja tartott ünnepi megemlékezést.

(<http://www.krasnoety.ru/node/8693>)

Szélsőjobb előretörés

A nyíltan neonáci szervezetek befolysa Európában korlátozott (0,1 és 7 százalék között változik). A legitimitást élvező vagy kereső szélsőjobboldali politikai pártoknak viszont, a 2009-es európai választáson és azóta, tizenegy európai tagországban több mint 10 százalékot sikerült elérniük az országos választásokon. Eredményeik: Ausztriában 12,7, Belgiumban 10,9, Bulgáriában 12, Dániában 14,8, Franciaországban 10, Magyarországon 16,7, Olaszországban 10,2, Litvániában 12,2, Norvégiában 22,9, Hollandiában 17, Svájcban 29 százalék. (*Le Monde diplomatique magyar internetes kiadás, 2011. március.*)

Líbia: 53 párt nyilatkozata

A kommunista és munkáspártok élesen elítélték az USA, Franciaország, Nagy-Britannia és a NATO „gyilkos imperialista háborúját”. A beavatkozás valódi célja a szénhidrogénkincs – alapítja meg a nyilatkozat. A humanitárius célokra való hivatkozás hazugság. „A líbiai népnek kell meghatároznia saját jövőjét, külföldi imperialista beavatkozás nélkül” áll a nyilatkozatban. (<http://lepcf.fr/>)

Umberto Eco: Szörnyű hiba

A háború Líbiában szörnyű hiba. Egyáltalán nem értek egyet Bernard-Henri Lévy francia íróval, aki az ellenkezőjét állítja. A helyzet Líbiában most katasztrofális. A háború reális veszély az európai gazdaság számára, és növelheti a terrortámadások kockázatát a nyugati országokban. Ez a háború új Irakot teremthet a földközi-tengeri partokon. Ez a háború ostoba és mindenki számára veszélyes. (<http://www.nytimes.com/2011/04/06/opinion/>)

Robert Reich: A valódi álláshírek

Az Egyesült Államokban az országos foglalkoztatási törvényprojekt (National Employment Law Project) felmérése szerint a 2010 februárja óta létesül, mintegy 1,26 millió új állásban lényegesen kisebb béreket fizetnek, mint a 2008 januárja és 2010 februárja között elveszett 8,4 millió állásban. A megszűnt munkahelyeken jellemzően 19\$ és 31,4\$ között volt az órabér, az új állásokban 9\$ és 12,9\$ között. Detroit újra létesít autóipari munkahelyeket, de *mintegy feleannyi bérért, mint amennyit az autóipari dolgozók korábban kaptak*. A légitársaságok dolgozói is 30-50%-kal kevesebbet visznek haza, mint évekkal korábban. A konzervatívok szerint ennyi csökkentés még nem elég. Ezért töreksenek a szakszervezetek szétverésére, egyes kormányzók pedig érvényteleníteni akarják azokat a törvényeket, amelyek megkövetelik a dolgozóktól, hogy bizonyos állások elnyeréséhez tagdíjfizető szakszervezeti tagokká váljanak. *A munkanélküliségi ráta ugyan csökken, de a legtöbb amerikainak a bére is.* (<http://www.truthout.com/print/446>)

Növekvő éhínség a világban

A Világbank adatai szerint, a múlt évben a világon az élelmiszerárak 29%-kal nőttek. A búza ára például 2010 márciusától idén februárig 130 százalékkal emelkedett, az élelmiszerekért átlagosan 83 százalékkal kell többet fizetni, mint három éve. A Világbank szerint a múlt év utolsó hat hónapja alatt az élelmiszerárak növekedése a világon további 44 millió embert lökött a szegénység küszöb alá, teljes számuk ma 1,2 milliárd fő. A FAO szerint jelenleg 37 országban fenyeget tömeges éhínség. Haititől az arab országokon keresztül a Fülöp-szigetekig számos országban éhség-lázadások voltak az elmúlt hetekben.

Lakmározás a szemétkben

Gyűjtötte: Farkas Péter és Szende György.

Szász Gábor:

Nanotechnológia és társadalmi érdekütközések

(A Marx Károly Társaságban elhangzott előadás vázlat. A szerző gépészmérnök, főiskolai tanár.)

Miről is van szó? Etimológiailag a „nanotechnológia” szó első tagja, a *nano* prefixum (pl. az *ns*, *nm* és *nF* fizikai mennyiségek előtt álló, *n* rövidítésű előtag) a görög *nanosz* (törpe) jelentésű szóból származik, és azt jelenti, hogy az utána következő mértékegység az alapegység egymilliárdod része. Pl. 1 nanométer = 10^{-9} méter. Szemléltetésül: az átlagos európai férfihajszál átmérője 50 μm , ennek 50 000-ed része az 1 nm. A zöld színű fény hullámhossza 500 nm – ennek 500-ad részéről van szó, tehát olyan parányi méretről, hogy ekkora tárgy nemcsak szabadszemmel, de fénymikroszkóppal sem látható. A *technológia*, a *tekhné* („ügyesség”, „mesterség”, „művészet” jelentésű) és a *logosz* („gondolat”, „ész”, „tudás, tudomány” jelentésű) görög szavakból tevődik össze, és ismerős fogalom: a Magyar Értelmező Kéziszótár szerint „a gyártási folyamat elmélete és gyakorlata”.

A fentiek alapján úgy tűnhet, hogy a nanotechnológia a nagyon kis dolgok gyártásának tudománya. Valóban csupán ennyi lenne, egy még apróbb mikrotechnológia? Jogos a kérdés: akkor miért ez a nagy izgalom a nanotechnológia körül? [1] Valójában jóval többről van szó, mint a miniatürizálás soron következő lépcsőfokáról, mert egyrészt a mikrotechnológia a klasszikus fizika eszköztárával is művelhető egy bizonyos határig, de a nanotechnológia csak a kvantumelmélet segítségével. (Pl. a mikroelektronikai eszközökben az állapotokat többségi töltéshordozók százai határozzák meg, de a nanoprocesszorokban már csak egy-két töltéshordozó, amelyek viselkedését az atomkötelékben csak kvantumelméleti modellekkel lehet leírni.) Másrészt olyan jelenségek idézhetők elő nanostruktúrák segítségével, amelyeket korábban csak az élő anyag produkált. Nanotechnológia alatt értünk bármely technológiát, amelyet nanoskálán hajtanak végre, a kapott alapszerkezet mérete nem haladja meg a 100 nm-t, és amelynek alkalmazásai vannak a makroszkopikus világban. Magába foglalja olyan fizikai, kémiai és biológiai rendszerek előállítását és alkalmazását, ame-

lyek nagysága egy atom vagy molekula méretével vethető össze, valamint a kapott nanostruktúrák beépítését nagyobb rendszerekbe. Hogy csak egyetlen előnyére hívjam fel a figyelmet, pl. egy szén nanocső szilárdsága százszorosa a megfelelő méretű acélszálénak, míg tömege csupán hatoda az acélénak.

Bár a „nanotechnológia” új keletű szó, mégsem egy teljesen új jelenségkör fed le. A természetnek sok tárgya és folyamata van, amely ilyen mérettartományban működik. Pl. a lepkék pom-pa színét, a lótuszokról lepergő vizet is nanostruktúrák teszik lehetővé, csakúgy, mint a fotoszintézist és az élet számos egyéb létfontosságú jelenségét. E funkciók megértése elvezethet minket a nanoszerkezetek és nanoanyagok utánzásához, előállításához. Nagy valószínűséggel várható, hogy a nanotechnológia a XXI. század elején olyan nagy hatást fog gyakorolni gazdasági és társadalmi életünkre, mint a XX. század utolsó harmadában a félvezetők technológiája, vagy a molekuláris biológia. A mögötte rejlő tudomány és technika olyan területeken ígér áttöréseket, mint a különleges tulajdonságú anyagok előállítása, a nanoelektronika, az egészségügy, a gyógyszeripar, az energetika, a biotechnológia, az információtechnika és haditechnika. 2008. június 16-17-én Párizsban nemzetközi tanácskozás zajlott le pénzügyi és biztonsági kérdésekről; idézek a levezető elnök szavaiból: „...az USA jórészt technológiai vezető szerepének köszönhetően pénzügyi pozícióját. A befektetők oda mennek, ahol a fontos dolgok történnek. Ez a tény különösen élesen nyilvánult meg az 1990-es évek végén: a tőke azért áramlott az USA-ba, mert ő volt képes „technológiai boomot” (hirtelen fellendülést) gerjeszteni. Részben ezt az előnyt is eltékoztuk, de a dolog még orvosolható ... A katonai establishment (döntési helyzetben lévő vezető réteg) bizonyos elemei továbbfejlesztik és lefoglalják azokat a technológiai lehetőségeket és kapacitásokat, amelyekre szükségünk lenne jelenlegi energiaproblémáink különböző fajtáinak megoldásához.” [2] Tehát nem a hagyományos energiahordozók megszerzéséért kell bevetni a fegyveres erőket, hanem a tudományos és műszaki erőforrásokat kell átcsoportosítani

az alternatív energiaforrások kutatására és fejlesztésére. – A nanotechnológia a megújuló energetikában is áttöréssel kecsegtet, mert az ún. *nanocsövek* alkalmazásával a mainál jobb hatásfokú nap- és szélenergia készíthető, és e parányi szerkezetek nagy fajlagos felülete következtében szuperkondenzátorok is gyárthatók az időjárástól vagy a napszaktól függően ingadozó villamos energia termelése és fogyasztása közti különbség áthidalására. (Ma pl. az országos energiarendszerbe kapcsolható szélerőművek számának növelését a tározós vízierőművek hiánya akadályozza.)

Természetesen a haditechnika is sokat remél a nanotechnológiától. Pl. a lopakodó repülőgépek festéke nanostruktúrájú rodopszint tartalmaz, amely a szemünkben is jelen van, és kitűnően elnyeli az elektromágneses sugarakat, mint amilyen a látható fény és a radarhullám is. A nanotechnológia segítségével készíthető olyan egyenruha, amely könnyű, vízhatlan, mégis kitűnően szellőzik, a terepnek megfelelően képes változtatni a színét. A rejtőzködő repülőgép és katonai *sebezhetetlenség* érzetét kelti a katonai és politikai vezetőkben. Ez azért veszélyes, mert könnyebben hajlik az ilyen technikával rendelkező ország politikai vezetőire a nemzetközi konfliktusok fegyveres erővel való megoldása felé. A veszteségekre nagyon érzékeny amerikai társadalommal többek közt úgy próbálják elfogadtatni a katonai agressziót, hogy a sebezhetetlenség mítoszát alkalmazzák propagandájukban.

Egy nanoruha a civil életben is praktikus és kellemes viselet, mert nem piszkolódik (a lótusz nem véletlenül a tisztaság jelképe), az alkalomhoz illoően változtatja színét (pl. a munkahelyen pasztellszínű, az operában v. az egyetemi vizsgán fekete, a randin pedig élénk színű), a séta az esőben esernyő nélkül is megoldható. Tehát nem a nanotechnológia vívmányaival van baj, hanem emberellenes alkalmazásaival. Persze a fegyveres küzdelmek során is vannak humánus mozzanatok, mint pl. a sebesültek életének megmentése. Ezen a területen is hasznosak lehetnek a nanotechnológia alapuló biológiai érzékelők (korunk az érzékelők forradalma is), amelyekkel laboratórium nélkül

is el lehet végezni számos diagnosztikai vizsgálatot. Pl. Magyarország a katonai orvosi diagnosztika terén a világ élvonalában van, és ennek a pozíciónak a megőrzése is szükségessé teszi a nanotechnológiai kutatások hazai fel lendítését. A nanomedicina nemcsak a biotechnológia-alapú molekuláris medicina egyfajta továbbfejlesztett változata, hanem a pirinyó gépi rendszerek, az ún. *nanorobotok* alkalmazásával egészségünk molekuláris szintű karbantartását is célozza. Az emberi test legalább százezer, szövetsejtenként nagyjából ötezer molekulafajtából áll. Kiválasztásuk és szállításuk a nanosintű orvosi rendszerek legfőbb feladatainak egyike. A kivitelezés alapfeltétele, hogy a nanorobotok környezetükre vonatkozó információval rendelkezzenek, amelyet különböző típusú beépített érzékelőkkel szereznek meg. A nanorobotok komplexek, láthatatlanok, érzékszerveinkkel nem érzékelhetők. Mivel az emberi testbe kerülnek, gyártásuk során főként a biokompatibilitást kell szem előtt tartani. Legcélszerűbb, ha gyémántból készülnek. A vérkeringésben és a szövetekben ténykednek, így nemcsak mozgékonyan kell lenniük, hanem hatékony navigációs rendszerre is szükségük lesz. Ugyancsak rendkívül fontos, hogy a nanorobotok tudjanak kommunikálni egymással, és molekuláris szinten testünk sejtszintjével is. (Egymással azért, hogy operátori funkciót tölthessenek be: összetett, széles skálájú tevékenységüket összehangolhassák, továbbítsák az adatokat, valamint folyamatosan figyeljék az adott feladat kivitelezését.) A nanomedicina vívmányait a kozmetikai ipar is hasznosítja. Ezen a területen nem vagyok járatos, de biztosan nagy üzleti lehetőség rejlik benne már ma is.

A fejlett tőkés országok számára azért is nagy jelentőségű a nanotechnológia, mert műveléséhez magas természettudományos és műszaki képzettség szükséges, a nanostruktúrák parányi méretei miatt a gyártmány ellenőrzéséhez szükséges műszerek (a Nobel-díjas találmányként létrejött *pasztázó alagútmikroszkópok* különféle típusai) drágák; a parányok gyártásához, meglepő módon, nagyméretű eszközök szükségesek, még hozzá különleges, rezgésmentes környezetben. Tehát mind az emberi, mind a termelőeszköz-beruházás rop-

pant költséges, de a nanotechnológia a műszaki-tudományos fölény megőrzésével kecsegtet. Másrészt, a termékek különleges használati értéke miatt, az ilyen beruházástól a vállalkozók azt remélik, hogy a magas szerves összetétel érvényesíthető lesz az árban. A termék katonai és egészségügyi hasznosíthatósága miatt ugyanis jelentős állami megrendelésekre is számítani lehet; ezért az értékesítési gondokkal küzdő tőkék számára a nanotechnológia jó befektetési területnek tűnik. Nem csoda, ha a tőkés a polgári társadalom túlélésének egyik lehetőségét látják a nanotechnológiában; többek közt azt remélik tőle, hogy mérsékelheti a profitráta csökkenő tendenciáját.

A nanotechnológia alkalmazása *sokoldalúan képzett egyéneket, komplex automatizálást és magas munkakultúrát* igényel; azonkívül számos erkölcsi kérdést is felvet, mind az élet alapjelenségeihez való erős kötődése miatt, mind

pedig a katonai alkalmazások és a környezetvédelem kapcsán. A tőkés társadalom, a profitlogikájú versenygazdaság egyre kevésbé lesz képes összehangolódni a nanotechnológiával; igazából nem is harmonizálhat az utóbbival más, mint egy *kooperáción* alapuló *közösségi társadalom*, amely a *humánus mozzanatok*at domborítaná ki.

Irodalomjegyzék:

[1] Biró László Péter: *Nano + technológia = nanotechnológia?* Nanoszerkezetek Kutatása Osztály. MTA Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutató Intézet. <http://www.mfa.kfki.hu/int/nano/>

[2] James K. Galbraith: *Politikai és biztonsági megfontolások a pénzügyi válság kapcsán: terv Amerika számára.* „Eszmélet”, 80. szám (2008. tél) 53-54. és 58. o.

Czibulya János példamutatása és a nemzeti ügy

2011. április 12-én, életének 93. évében elhunyt Czibulya János elvtársunk. Élete végéig hihetetlen életerővel és példamutatással, egyenes gerinccel folytatta aktív szervező munkáját a Haladó Erők Fóruma (HEF) vízgazdálkodási és agrárgazdasági műhelyének szervezőjeként.

Békési szegényparaszti családba született. A népi hatalom tette lehetővé továbbtanulását, gépészmérnök lett. A Magyar Villamos Művek Tröszt Termelési és Műszaki Osztályának vezetőjeként a hazai erőművek működtetéséért felelt. Széleskörű társadalmi munkát is végzett, a Villamos Művek turistaéletének egyik szervezője volt. A rendszerváltás után nem felejtette el azt a népreteget, melyből vétetett: nem tagadta meg kommunista múltját és eszményeit. Többek között a Marx Károly Társaság (MKT) alapító tagja lett.

2008-tól, majdnem 90 évesen (!) kezdte szervezni a több civilszervezet támogatásával működő HEF keretében a műhelymunkát. Kezdeményezésének lényege az volt, hogy meg kell szabaddítani a politika torzításaitól az olyan

fontos össznemzeti feladatok mérlegelését és megoldását, amilyen például a demagóg politikai okokból szétvert vízgazdálkodás. Elképzeléseit, igazát az elért eredmények bizonyítják. Olyan szellemi műhely alakult ki a segítségével, amelynek ma már hatása van a tudományos és szakmai gondolkodásra, hiszen akadémikusok, tudósok és az illetékes minisztériumok egyes munkatársai is részesei lettek az együttgondolkodásnak. Czibulya János politikus alkat volt, de a műhelymunka vitáiban nem politizált, csak a szakmai tisztességet állította előtérbe. Példát mutatott minden baloldalnak, hogyan lehet nemzeti ügyek, hazafias igazságok képviselővel politizálni.

Czibulya János hamvait – saját kérésére – szűk körben, az olyannyira imádtott Zempléni-hegységben fogjuk szétészorni.

Levél az MTA elnökéhez

Czibulya János utolsó jelentős írása egy levél volt, amelyet néhány héttel ezelőtt írt a Magyar Tudományos Akadémia elnökének és más tisztségviselő-

inek. Az elemző írás a HEF vízgazdálkodási és agrárgazdasági műhelye nevében, annak résztvevőivel egyeztetett kiállítás az MTA Energiastratégiai Munkabizottságának új tanulmánykötete mellett. E könyv ugyanis lényegében túllépett azokon a politikai tabukon, amelyek a rendszerváltás ideológiai előkészítésének elemeiként útját állták a nagymarosi vízlépcső felépítésének.

A levél először arra utal, hogy „időnként politikai prekonceptciók kerültek előtérbe a műszaki elvek ellenében”, ami félrevezette az embereket. Az Energiastratégiai Munkabizottság kötete „kezdeti, igen hasznos és hatékony lépésnek számít”. A sajtó máris ébredszik, és ez pozitív hatással van a közvélemény formálására.

Míg az EU a megújuló energiák arányát 2020-ra 20 %-ban jelölte meg, Magyarország 13 %-os arány elérését vállalta. „Öszintén reméljük – áll a levélben –, hogy ebben a 13 %-os arányban a legtisztább megújuló vízerő hasznosítása is szerepelni fog.”

A levél ismerteti, hogy a HEF műhelymunkájában hét akadémikus, nyolc MTA doktor (köztük négy egyetemi professzor), 15 szakértelmiségi (mérnök, közgazdász, ökológus, stb.), a filozófia, a biológia, a pedagógia jeles művelői, kilenc civil szervezeti vezető, továbbá főhatósági (minisztériumi) köztisztviselők vesznek részt. A szóban forgó szakemberek – írja a levél – kritikai észrevételeket is tesznek a tanulmánykötetnek a vízenergiával kapcsolatos megállapításaihoz.

Hangsúlyosan szól a levél a környezetvédők felelősségéről. Dokumentumokra hivatkozva bizonyítja, hogy a Duna bősi oldalszatórnás elvezetése nem a szlovák fél politikai nyomásának következménye volt, hanem a Szigetköz és a Csallóköz topográfiai adottságai indokolták. Ezt az érvelést alátámasztják a vízepítés korábbi nagyírú doyenjének, Mosonyi Emilnek az írásai és Szilvássy Zoltán aranydiplomás vízepítő szakmérnök anyagai. A levél szóvá teszi, hogy az akadémiai tanulmánykötet nem foglalkozik a Duna magyarországi mélyülésével. A környezetvédelmi károkat, a medermélyülést – az adott helyzetben – egyes vízlépcsők/duzzasztók megépítésének elmaradása okozza. Hangsúlyozza, hogy „a közös beruházást közös

gond tette szükségessé, nevezetesen az, hogy a Duna osztrák szakaszán épített erőművek hordalék-visszatartó hatása által okozott medermélyülés első jelei a korai hatvanas években már az egész Pozsony alatti Duna-szakaszon, mind a Szigetközben, mind a Csallóközben jelentkeztek ... A nagymarosi vízlépcső vizsgálata is csak a terv elkészülte után valósult meg, amikor a San-Franciscó-i Bechter cég megrendelésre független hatásvizsgálatot végzett, s arról nagyon részletes jelentést adott” – áll a levélben.

A levél dicsőően említi, hogy az akadémiai Munkabizottság felveti a Duna Adonymnál és Fajsznál való duzzasztásának (lépcsőzésének) szükségességét. Hozzáteszi: „A fajszai vízlépcső okozta vízszintemelkedés kedvező hatása mellett a Duna mélyülése megszűnne, a paksi erőmű új blokkjának hűtővízigénye biztosítva lenne, a százhalombattai erőmű vízellátása javulna, és az olajfinomító nyersolajvezetékének veszélyeztetése is megszűnne ...” A HEF levele kiemeli: „A Homokhátság vízellátásának javítása kb. nyolcszáz ezer ember életét, jövőjét érinti. Ez nyomatékosan növeli a Duna és a Tisza duzzasztásának, va-

lamint a Duna-Tisza csatorna elkészítésének szükségességét. E kérdéskörben külön ki kell emelni Dr. Orlóci István »Vízgazdálkodás a Tisza Völgyben« és »A Tiszát a Dunával összekötő csatorna« című tanulmányait, valamint Dr. Pálfi Imre »Belvizek és aszályok Magyarországon« című tanulmánykötetét.”

A levél hangsúlyozza: reméljük, hogy az energetikai mellett „hamarosan létre fog jönni az MTA Köztisztületi Vízgazdálkodási Stratégiája” is. A rendszerváltás a szakmát teljesen szétverte, megalázta. Ennek kárát a magyar nép drágán fizeti meg. „A két szakma, a vízgazdálkodás és energetika korszerű tudományos és gyakorlati alkalmazása fenntartható fejlődésünk egyik feltétele ... Ezt jól elősegíti »A magyarországi energetikáról« szóló összeállítás, amely 2008-ban jelent meg az MTA kiadásában, dr. Szentgyörgyi Zsuzsa szerkesztésében.”

A Haladó Erők Fóruma a versenyszféra és a kormányzat figyelmébe ajánlja az MTA Energiastratégiai Munkabizottságának anyagát.

(Összeállította: Farkas Péter.)

Örkény István: Tengertánc

Ebédnél kezdődött a baj, amikor Olaj kezéből kiesett a kés, és kivételesen nem nyelével, hanem hegyével esett a kőpadlóra. Elnyújtott, hosszú zizzenést hallatott, mint a csorba hangvilla; hangja idegtépően vibrált az asztal alól, végigfutott a gerincen, és az agyba kergette a vért. Kamilla fölpattant és visított egy vérfagyasztót, de az ápoló rá se hederített, a kerti ágyásokat nézte az ablakból, és az ágyások közt egy rigót. Ezek – gondolta – csak visítognak, de más különben nincs velük baj. A rigó ugrált, örült az életnek, az ápoló nézte, s örült a veszélytelen beosztásnak.

– Foglaljon helyet! – szólt rá Kamillára Olaj. – Mire való ez a visítózás?

Nem szerette a lármát. Jogász volt, amikor kitört a háború, és egy gránátnyomás billentette ki az egyenesből. Azóta mindentől borzadt, ami golyók fütyülésére, gránátok sívítására emlékeztette. Kamilla viszont azt nem bírta elviselni, ha csillapították; most is remegni kezdett a szája, szeme kidülledt, fölkapta a padlóról a kést, és egy boldog sikollyal beledöfte az ápoló lapockájába.

A kés, az előírás szerint, tompa volt ugyan, de a tompa kés is kés. Amikor az ápoló hang nélkül előrebukott, mindnyájan fölugrottak az asztaltól.

Ami ezután következett, úgy szólván magától ment. Az ápolótól elvették a kulcsokat. Kinyitották az ajtókat, egyiket a másik után, osztályról osztályra haladva. A fölpattanó ajtókon, mintha ott várokoztak volna mögöttük, csak úgy tódultak kifelé a betegek. Dobogó lépések, kiáltások visszhangzottak a folyosón. “No, még egyet! No, még egyet!” – kiabálta a szkizofrénias Héring, ha egy ápoló vagy orvos került elő valahonnan; zihálva, egy zongoraszékkel a kezében rontott neki, és úgy csapta agyon őket, mint a falon a legyeket.

Akit a zárt ajtók mögül kiszabadítottak, csatlakozott a tömeghez. Volt, aki zuhany alól jött, és víztől csepegtve, pőrén követte őket; volt, akit elkábítottak, s most félig hunyt szemmel, tántorogva jött, álmában. Korec, akit nappal a rémek hajszoltak, éjjel pedig búskomorság gyötört, e túlfűtött percekben páratlanul életrevalónak bizonyult.

- Így nem mehetünk az utcára! – kiáltotta. – Fel kell törni a ruhatárt!

Feltörték a ruhatárt, és válogatás nélkül kapták magukra a ruhákat, ahogy jött. Olaj rózsaszínű flamingókkal díszített, női pongyolába bújt, és tűzoltósiskot csapott a fejére, Korec reverendát öltött, és – merész ízléssel – strucc-tollas kalapot keresett hozzá. Kamilla egy tábornok köpenyére lelt, esernyőt kötött a derekára, fejdíszül pedig rókamálás kucsmát választott, amilyent a máramarosi ószeresek viselnek. Szerencsére óriási volt a választék, s így még e kapkodásban, sietségben is sikerült mutatósan felöltözködniük. A főorvost, aki váratlanul előkerült, bepofozták a női illemhelyre, és rázárták az ajtót.

Leözönlöttek az udvarra. Széles jókedvükben már nem tudták, mit csinálnak; Kamilla a kardját forgatta, Rudolf császár a lengyel himnuszt énekelte gyermekhangon, Mohamet négykézláb mászkált, és fejével a feneküket bökdöste.

Ekkor Korec kiállt a kapu elé, és imponáló eréllyel rájuk kiabált:

- Ne lopjuk a napot! Sorakozó!

A megrémült kapus kinyitotta a vaskaput, és tisztelgett. A bal szárnyépületből kihallatszott az illemhelyre zárt főorvos üvöltözése, amikor ők már kitódultak az utcára.

Olaj lépkedett az élükön, egyedül, mögötte Korec és Kamilla, és aztán a tömeg, teljes összevisszaságban. Héring, a legkövérebb, az oszlop végén futkosott, és zihálva próbálta őket megállásra bírni. "Vesztünkbe rohanunk – könyörgött -, ha nem szervezzük meg a dolgot!" Szervezésre azonban nem is volt szükség. A tömeg az ösztönére hallgat; most is akadtak egyesek, akik taxit kerítettek, és odakiáltották Olajnak:

- A Belvárosban találkozunk!

S már száguldottak is, hogy sorra vegyék a nagy állami tébolydákat, a kórházak elmeosztályait s az előkelő ideg-sanatóriumokat. Mindenütt kitérték a kapukat, feltörték az ajtókat, s már indult is a népözön a Belváros irányában. Mi szükség lett volna szervezésre? Sokan, akik csak házi ápolásra szorultak, mit sem tudtak az egész mozgolódásról, de egyszerre fölkapták a fejüket, kikászálódtak a karosszékéből, sárcipőt húztak, és verdeső cimpákkal, szimatolva, lobos szemmel meneteltek a város köz-

pontja felé. Tömegével jöttek a kertvárosokból, sőt vidékről is, a menetrendszerű gyorsal. A tehetősebbek, akik a család jóvoltából külföldi fürdőhelyeken gyógyították magukat, hirtelen megtorpantak a San Remó-i vagy gräfenbergi sétányon, félrehajtották fejüket, mintha valami távoli neszre fülelnének, aztán hanyatt-homlok rohantak a legközelebbi utazási irodába. A felkelés hírszolgálatja nemcsak megbízható, hanem olcsó is volt.

A Belvárosba Olaj érkezett elsőnek. Héring egy nyitott társzerkeret rekvirált, amin a vágómarhát szállítják a Közvágóhídra; ezen járták be az utcákat, ahol a járóelők összeszaladtak, röhögtek és hangos megjegyzéseket tettek rájuk. Olaj nem sokat törődött ezzel; emelt fővel, keresztbe font karral szemlélte a gyülekező csoportokat. Egy idő múlva intett Mohametnek, hogy szórja a kanálisba a konfettit; ettől, amint az várható volt, elment a csöcselék kedve a nevetéstől.

- Mi lesz a muzsikával? – érdeklődött Olaj.

Ez Héring dolga volt, aki tüstént útnak indult, s kijelentette, hogy kizárólag önálló hangversenyeken szereplő muzikusok vagy legalábbis aktív zenetanárok kaphatnak helyet a zenekarban.

Ahogy ők sokasodtak, úgy nőtt körülöttük a tömeg. Előkerültek az újságírók, de Olaj, akire valósággal záporoztak a kérdések, csak ennyit válaszolt:

- Egyelőre nincs mit mondanom – de úgy, hogy ettől rögtön tágulni kezdtek a skriblerek, és a hátukon szánkázott a hideg.

Az igazat megvallva, se Olaj, se a mindig felhőkben járó Kamilla se merte remélni, hogy ekkora visszhangja lesz a megmozdulásnak. Az utcák – megannyi tölcser, mely nyílásával a város központja felé nézett – öntötték a tömeget. Mindenünnen jöttek, egyre újak, kiapadhatatlanul. A járóelőknek most már nem volt nevetetnéjük. Valaki kihívta a rendőrséget, jött is két riadóautó, aztán még három, még hét, de ezeket valósággal felszippanította a tömeg, mely egyszerre száz karral nyúlt a rendőrökért, előbb a kardot, aztán a gumibotot szedték el tőlük, utoljára az egyenruhát. Le se kászálódtak a riadóautókról, csak ültek, dideregve, tenyerükkel szemérmüket takarva, rémült szemmel, aztán az

egyik, akinek a félelemtől egészen lila lett a szája, azt hebegte:

- Éljen Olaj!

Így kezdődött a tánc.

De közben is nőttön-nőtt a tömeg. Jöttek a nem köz-, csak önvészélyesek, a félbolondok, a szelíd hülyék; jöttek az eszelősök, az agyalágyultak, a kelekótyák. Jöttek a bogarasok, a félküllősök, a bélyeggyűjtők, a zavaros agyú feltalálók, a kisiklott zsenik. Jöttek a járda szélén járók és azok, akik pénteken nem ülnek vonatra. Akik alig várják, hogy egyszer a szemük láttára kiugorjék valaki az ablakon, és akik szívükön viselik a haza sorsát, de útik-verik a gyerekeiket. Aztán azok jöttek, akiket félretoltak, leköpdöstek, víz alá nyomtak, kiröhögtek; és mindjárt utánuk a józanok és egészségesek. Bánatos zongorahangolók jöttek, rúdra fűzött kaktuszokat lengetve; sintérek, örökméccsel a kezükben, rideg lelkületű bankigazgatók, hárfázva. Petárdákkal jöttek a pártában maradt postáskisasszonyok, eljöttek a politikusok is, óriási olajfestményeket hordozva, melyeken nyugvófélben a nap, s egy anya az ölében ringatja gyermekét. Lihegve jöttek, borzas fővel, verejtékben úszva; tolták, lökték, egymásba préselték egymást, mert mindenki attól félt, hogy lemarad.

A vezetők – Olaj, Korec és Kamilla – a vágóállatok rekeszeiben állva, fegyveremre intették a tömeget. Héringet meg a zenekart a külvárosokba küldték, propaganda-hangversenyre; Rudolf császár a laktanyákat vette sorra, Korec a vízműveket foglalta el, Mohamet a rádiót és a telefont. Egy helyütt, a Fiastyúk utcai Vénusz mozi gépházából revolverlövészek fogadták őket, de mindjárt felgyújtották a mozit. (Két halott.)

Eközben vonaton és repülőgépen egymás után megérkeztek a külföldi barátok. Számuk légió; mutatóba itt csak azokat soroljuk föl, akik azt képzeltek magukról, hogy ők egy sajt. (Gorgonzola Zürichből, Trappista Aix-les-Bains-ből, s a londoni ideg- és elmeclinikáról egy köztisztviselőben álló aggastyán, aki ötvenöt évet töltött egy rögeszme szolgálatában, oly eredményesen, hogy érkezésekor az egész repülőtér sajtiszag uralkodott.) Látnivaló, hogy egyik sem újonc a pályán, de minden harci tapasztalatuk ellenére Olaj egy fejjel kimagaslott közülük. Keveset beszélt, de mindig

a kellő szót mondta ki; a délutáni órákban szinte önmagát múlta felül... Estére eldőlt a küzdelem: győzött a felkelés.

Kihirdették az ostromállapotot. A Parlament palotájában ideiglenes börtönt rendeztek be; Olaj az ő párját ritkító, puritán gondolkozásával egy sonkafüstölőben ütötte fel főhadiszállását. Innen vették szét, táblaszalonnákra és füstölt oldalasokra írva, az első nagy jelentőségű rendelkezéseket. A győzelem másnapján mindenki kapott egy tubus vazelint; többgyermekes családanyák – rangkülönség nélkül – egy üvegvágót is kaptak, bukott leányok és hadiárvaik egy zacskó madáreledelt. Halálbüntetéssel sújtották az üzérkedést, a körömrágást viszont tisztiorvosi engedélyhez kötötték. A nyelvészek javaslatára bizonyos szavak fogalmi körét kiszélesítették, főleg olyan élelmiszerekkel kapcsolatban, melyek nem voltak kaphatók. Eszerint szabad volt a száraz kenyeret “va-

jas kenyér” néven enni, ha pedig valaki két fél zsömlét egymásra borított, azt teljes joggal nevezhette “sonkás zsömlé”-nek. Szegény sorsú személyek, akiknek nem volt pénzük villamosra, vasútra vagy színházjegyre, ezentúl fillérékért vásárolhattak olyan jegyeket, melyek a megszólalásig hasonlítottak az igaziakra, de mégsem jogosítottak se villamos-, se vonatutazásra, sem pedig színházba menésre. Az első örömmáorban, a győzelem másnapján, ezrek és ezrek vásároltak olyan operajegyeket, melyekkel nem léphettek be az Operába.

Zúgtak a harangok, zászlódíszben pompázott a város, de a vidék is lángoló lelkesedéssel csatlakozott, sőt, külföldön nagy fölvonulásokat rendeztek a rokonszenv jeléül. Harmadnap népgyűlést hirdettek a Szabadság téren. Az úton félmillió ember állt sorfalat, a téren háromszázezren szorongtak, és várták Olajt, a “Főtestvér”-t, a mellék-, a pót- és kis-

testvéreket, az öcsöket és húgokat, az egész díszes pereputtyot.

Amikor Olaj az emelvényre lépett, ablakok törtek be a tömeg ordításától. Aztán egyszerre csönd lett, súlyos, fülledt csönd; töltött ágyúk hallgatnak úgy, mint most a nép. Olaj fölszegte fejét, és beszélni kezdett. Hangja zengésétől a Bazilika tornyában magától megkondukt egy harang, s a virágágyakban elájultak az árvácskák.

Csak ennyit mondott:

- Egyedem, begyedem, tengertánc...

Nem is beszélhetett tovább. Ez több, mint amennyit az ember elviselni képes! A tömeg fölüvöltött, fölsírt, följajdult, eggyé vált és összefolyt. Kinek-kinek még megvolt a saját cipőfűzője, fülcimpája, egyebe. De mi a fontos? A vér már közös edényzetben áramlott keresztül rajtuk, és közös lett bennük az akarat.

1937

A MARX KÁROLY TÁRSASÁG KÖZLEMÉNYEI

• **Mint a *Dialektika* előző számában már közöltük, A MARX KÁROLY TÁRSASÁG VEZETŐSÉGE 2011. MÁJUS 7-RE ÖSSZEHÍVTA VEZETŐSÉGVÁLASZTÓ KÖZGYŰLÉSÉT. A vezetőség beszámolóját Rozsnyai Ervin elnök tartja. A jelölőbizottság elnöke Széchy Éva, tagjai Alpár Róbert és Tenner György. A közgyűlés tagjaink számára nyitott, szeretettel várunk mindenkit.**

• **Megismételjük a *Dialektika* előző számában megjelent közleményt: Társaságunk vezetősége úgy határozott, hogy minden korábbi tagunknak levelet küld, kérve tagságának megerősítését. A „*Dialektika*”-t – a költségek növekedése és bevételünk csökkenése miatt – a továbbiakban csak azok kapják meg, akik megerősítik tagságukat, illetve igényüket az újságra. A *Dialektika*-t ezentúl névre szólóan postázzuk – kivéve azokban a körzetekben, ahol kiváloan folyik a terjesztés.**

• **A Marx Károly Társaság központi fórumán, 2011. március 18-án, „Kuba: Reform vagy átmenet?” címmel Dömény Zsuzsa latin-amerikanista politológus tartott előadást. Április 15-én Rozsnyai Ervin és Tenner György: „A Kádár-korszakról” c. kötetének könyvbemutatójára**

került sor, és ennek kapcsán „Beszélges-sünk a Kádár-korszakról!” címmel vitát tartottunk. **Központi fórumunkat minden hónap harmadik péntekén 16 órakor tartjuk Zsigmond téri helyiségünkben. Júliusban és augusztusban szünet lesz.**

• **A Május Elseje Társaság Fáklya Klubjának összejöveteleit minden hónap első keddjén rendezik a Zsigmond tér 8. I. em. 14. alatt, a Baloldali Alternatíva Egyesülés (BAL), a Kádár János Baráti Kör és a Marx Károly Társaság támogatásával. Júliusban és augusztusban nem lesz előadás. Április 5-én Szigeti Péter alkotmányjogász, egyetemi tanár tartott előadást „Miért az új alkotmány?” címmel. Ugyanitt Szász Gábor, a BAL soros elnöke emlékezett meg felszabadulásunk ünnepéről. Május 3-án, kedden 16 órakor „Demokrácia vagy demokrácia?” címmel Wéber Attila jogász, szociológus fog beszélni. Június 7-én a téma:**

Magyarország vízgazdálkodása. Előadó: Kolozsvári Gábor vízépítő mérnök.

• **A Haladó Erők Fóruma vízgazdálkodási és agrárgazdasági műhelyének április 12-i összejövetelén Dr. Bozó László meteorológus akadémikus, az Országos Meteorológiai Szolgálat korábbi elnöke, „A klímaváltozás következménye Magyarországon”, Dr. Pálfai Imre vízépítő mérnök pedig „Belvizek és aszályok, mint a magyar Alföld sajátosságai” címmel tartott vitabevezetőt. Május 10-én, kedden 16 órakor Telegdy István, a Magyar Logisztikai Klaszter főtitkára, „A hosszú távú vízgazdálkodási tervezés nemzetgazdálkodási és környezetbiztonsági jelentősége” címmel tart előadást. A 2010-2011-es évadot értékelő tanácskozást 2011. május 31-én 16 órakor tartják. Helyszín: Villányi úti Konferenciaközpont, Budapest XI. ker., Villányi út 11-13.**

Dialektika

A Marx Károly Társaság időszaki lapja

Felelős kiadó: a Társaság elnöke
Szerkesztőség: 1067 Bp. Eötvös u. 2.
Tel.: 342-1068
Szerkeszti: a Szerkesztőbizottság
OTP számla: 11711041-20859590

Nytsz.: 75/763/1997
Internet: <http://dialektika.extra.hu>
Felelős szerkesztő: dr. Rozsnyai Ervin
Nyomás: Vasas-Köz Kft. Budapest